

Standpunt van Het Nationale Park De Hoge Veluwe ten aanzien van de wolf.

Met de komst van de wolf in Het Nationale Park De Hoge Veluwe worden wij geconfronteerd met ernstige dilemma's betreffende faunabeheer, economische schade, habitat- en soortenbescherming en bezoekersverwachtingen. Hieronder zetten we uiteen waarom Het Nationale Park De Hoge Veluwe pleit voor gecontroleerd beheer van de wolf in heel Nederland én voor het weren van de wolf uit het Park zelf.

De wolf is een zogenoemde toppredator. Dat wil zeggen dat hij aan de top van de voedselpiramide staat. Zijn voorkeur voor prooidieren is per regio verschillend. In natuurlijke omstandigheden jaagt hij voornamelijk op hoefdieren, zoals edelherten, reeën, wilde zwijnen en moeflons. In minder natuurlijke omstandigheden zal een wolf zich ook tegoed doen aan gedomesticeerde en gehouden soorten als schapen.

De wolf heeft zich inmiddels ook in Het Nationale Park De Hoge Veluwe gevestigd. Niet op eigen kracht over het buitenraster geklommen of er onderdoor gekropen, maar geholpen door kwaadwilligen die gaten knipten in het buitenraster of de wolven misschien zelfs met een voertuig naar binnen brachten. De wolven die hier sinds 2021 lopen, hebben al vele moeflons, edelherten, reeën en wilde zwijnen gedood. Slechts een deel van de prooidieren wordt gevonden; de werkelijke aantallen zullen veel hoger liggen. De aantallen gepredeerde dieren zullen verder gaan toenemen, net zoals is gebleken in andere gebieden waar de wolf jaagt. Wolven selecteren niet en laten sommige prooidieren halfdood achter, omdat zij maar een beperkt aantal prooidieren opeten. Dit veroorzaakt dierenleed.

Terreinbeheer door grofwild

Het Nationale Park De Hoge Veluwe beheert zijn terrein zo natuurlijk mogelijk met behulp van grofwild, zoals de moeflon. Zo kan het Park ecologisch waardevolle open landschappen in stand houden, die bovendien bezoekers een unieke ervaring opleveren. Wetenschappelijk onderzoek en bijna 100 jaar ervaring hebben ons geleerd dat binnen de Nederlandse context actief beheer van grofwildpopulaties en vegetatie nodig is voor behoud van een optimale biodiversiteit en een rijk, gevarieerd landschap wat uiteindelijk heeft geresulteerd in een hoog aandeel Natura 2000 habitats; beschermde Europese landschappen met uitermate kwetsbare soorten.

De moeflon is een uitstekende begrazer

De komst van de wolf naar het Park heeft vooral op de moeflon en de terreinbeherende eigenschappen van de soort een uiterst negatief effect. De moeflon is een uitstekende begrazer van droge heide, heischrale graslanden en stuifzanden. Bovendien eet de moeflon ook veel jonge grove dennen, een boomsoort die door de stikstofdepositie ervoor zorgt dat de open landschappen versneld dicht groeien. Daardoor levert de moeflon een belangrijke bijdrage aan de biodiversiteit en aan het behoud en het beheer van deze steeds zeldzamer wordende open landschappen op de Veluwe. De moeflon zorgt er daardoor ook voor dat aan schrale omstandigheden gebonden -en vaak zeer zeldzame- dier- en plantensoorten behouden blijven voor het Park. Voorbeelden van dergelijke soorten zijn de heidezegge, kleine schorseneer, gelobde maanvaren, aardbeivlinder, wrattenbijter en herfstspinner.

Minder moeflons, meer druk op de biodiversiteit

Edelherten, reeën en gescheperde schaapskuddes kunnen deze begrazende taak van de moeflon niet op zich nemen, vooral omdat hun dieet anders is. Om die reden ziet het Park ook in de toekomst een belangrijke rol weggelegd voor onze 220 moeflons (dus vóór de geboortegolf).

De komst van de wolf is deze rol ernstig aan het verstoren. Doordat de moeflons ten prooi vallen aan de wolf, zullen ook de door deze moeflons beheerde open ruimten sneller dicht gaan groeien, wat betekent dat de open heide- en stuifzandgebieden, met alle daarbij horende soorten, onder druk komen te staan. Heischrale graslanden zijn prioritair beschermd. Dat is de hoogste Europese beschermingsgraad. Het beheer van deze landschappen gaat niet over één soort, maar over alle soorten die aan die landschappen gebonden zijn. Hierbij gaat het vooral om de aanwezige vogelrichtlijnsoorten zoals de nachtzwaluw, de roodborsttapuit, de tapuit en de boomleeuwerik. Ook zijn er zorgen over de levendbarende hagedis, de zandhagedis en de gladde slang. Als de habitats achteruitgaan of verdwijnen, gaan deze soorten ook achteruit, of verdwijnen ze zelfs volledig. Dit houdt in dat er ook voor het voortbestaan van de heidespinner, de blauwvleugelsprinkhaan, de heidezegge en de kleine schorseneer wordt gevreesd.

Tevens zou het verdwijnen van de moeflon, naar verwachting in de loop van 2022, het einde betekenen van een iconische soort voor het Park en ook van de bijzondere cultuurhistorische erfenis die het echtpaar Krölller-Müller met de introductie van deze diersoort heeft nagelaten.

Interactie met bezoekers

Moeflons zorgen daarnaast nooit voor persoonlijke ongelukken met bezoekers van het Park, zoals bij andere grote grazers in natuurterreinen nog wel regelmatig gebeurt. Integendeel: onze bezoekers ervaren het waarnemen van kuddes moeflons in de weidse open landschappen van het Park als een unieke ervaring. Drastische afname van de moeflon en ander grofwild door toedoen van de wolf zal voor het Park én de gehele Veluwe grote economische schade tot gevolg hebben. Als bezoekers op de wildobservatieplaatsen nauwelijks tot geen grofwild zien, dan vreest het Park voor een afname van het aantal bezoekers. Immers, het merendeel van de bezoekers komt niet alleen naar de Veluwe om te genieten van de prachtige landschappen en het brede aanbod aan voorzieningen, maar ook om grofwild te zien.

Oorzaken voor niet-natuurlijk gedrag van de wolf

De wolf is klaarblijkelijk van nature een bijzonder schuw dier, dat contact met de mens zoveel mogelijk probeert te vermijden. Het gedrag van de verschillende wolven die tot nu toe in Nederland zijn gezien, wijkt daar soms sterk vanaf. Waar in normale omstandigheden het aantal 'spontane' ontmoetingen tussen mens en wolf zeer beperkt is, lopen wolven in Nederland langs wegen en door straten en roven ze op een afstand van ongeveer 40 meter van een herder schapen uit een kudde. Ook verblijven ze korte of langere tijd in agrarische gebieden, waardoor bijvoorbeeld schapenhouders aanzienlijke emotionele en materiële schade lijden.

Er zijn verschillende oorzaken voor dit niet-natuurlijke gedrag van de wolf.

- Voor het eerst in de geschiedenis van de mens wordt de wolf niet bejaagd, waardoor hij zijn aangeboren vrees voor de mens verliest.
- Voor het eerst komt de wolf voor in zeer dichtbevolkte gebieden, waardoor de kans dat wolven en mensen elkaar tegenkomen exponentieel toeneemt.
- De wolf komt steeds vaker in contact met (verwilderde) honden, waardoor deze soorten met elkaar kruisen, met minder natuurlijk en minder schuw gedrag als gevolg.

Het is daarnaast zeer de vraag of de komst van de wolf in Nederland wel een positief effect heeft op het ecosysteem, zoals voorstanders propageren. Elke vierkante meter in Nederland is ooit, en wordt nog steeds, door de mens beïnvloed. Van een natuurlijk ecosysteem zal dan ook nooit sprake zijn.

Dat is in gebieden als de Amsterdamse waterleidingduinen, de Oostvaardersplassen en Deelerwoud 3

inmiddels ruimschoots bewezen. Het is vaak niet realistisch en wenselijk om de natuur volledig haar eigen gang te laten gaan in een cultuurlandschap als Nederland. Een goed gereguleerde balans levert de beste resultaten op, zowel voor de natuur als voor de mens.

Gevolgen voor het edelhert

De aanwezigheid van wolven op het Park heeft inmiddels ingrijpende gevolgen voor ons huidige grofwildbeheer. Niet alleen voor dat van de moeflon, maar ook voor dat van onze edelhertenstand. Sinds de stichting van Het Nationale Park De Hoge Veluwe wordt het aanwezige grofwild beheerd op basis van wetenschappelijke kennis. De Tweede Wereldoorlog had tot gevolg dat een groot deel van de grofwildpopulatie door de Duitse bezetters werd uitgeroeid. Het kostte ruim 30 jaar om weer een levensvatbare herten- en wilde zwijnenstanden op te bouwen. Dat zal met wolven echter niet meer lukken.

Het beheer is altijd in balans met andere doelstellingen die het Park nastreeft.

In de afgelopen jaren is gebleken dat de optimale balans van deze doelstellingen gegarandeerd is bij een voorjaarsstand (dus vóór de geboortegolf) van 180 edelherten. Zijn er meer dan 180 edelherten, dan komen andere doelen, zoals de natuurlijke bosverjonging, onder druk te staan. Tegelijkertijd moet er een minimale stand gegarandeerd zijn om de natuurlijke begrazing zijn werk te laten doen. Het Park wil dat behouden. Dat doen we door het overschot door middel van afschot te reguleren. Professionele jachtopzichters en goed getrainde gastjagers voeren dit afschot uit. Het geschoten wild wordt door een ambachtelijke, lokale slager verwerkt tot producten waarvan in het Parkrestaurant heerlijke gerechten worden bereid en geserveerd. Ook zijn deze biologische wildproducten te koop in de Parkwinkel in het Park Paviljoen.

Grotere roedels door komst van de wolf

Na het opheffen van de mogelijkheid voor het publiek om de paden verlaten (het struinen), heeft vooral het edelhert zich meer over het Park verspreid. Dit heeft voor het publiek de kans op het treffen van edelherten verhoogd. Een ander positief gevolg van het zogenoemde struinverbod is dat vooral de edelherten weer in meer 'natuurlijke' roedelgrootten zijn gaan leven.

Bij de intrede van de wolf, zijn edelherten echter samen gaan kruipen. Dat betekent dat er weer grotere roedels zijn, wat de trefkans voor het publiek minder groot maakt. Ook verhoogt dit lokaal de druk op het bos en zal het beheer van de soort moeilijker worden. Tevens gedragen deze edelherten zich nerveus; de aanwezigheid van wolven veroorzaakt stress.

Gevolgen van de komst van de wolf

Het Park streeft een zo hoog mogelijke biodiversiteit na en kreeg daarvoor in 2017 erkenning middels de in het Europees Parlement uitgereikte Belleuropa Award. De komst van de wolf verstoort het natuurlijk evenwicht en leidt tot een afname van biodiversiteit.

De drastische afname van het aantal grazers heeft grote gevolgen voor de instandhoudingsverplichtingen die het Park heeft in het kader van Natura2000 ten aanzien van beschermde soorten en habitats. Zo is de moeflon onmisbaar in de beschermde open gebieden. Tevens zullen grote beheerproblemen ontstaan zodra bepaalde vormen van begrazing niet meer worden uitgevoerd, omdat het aantal grazers door toedoen van de wolf onder een minimum terecht komt. In het provinciale wolvenplan ontbreekt de koppeling met de Natura2000-doelen. Dat kan dramatische gevolgen krijgen voor de flora en fauna in het Park, maar ook in juridische zin, als het bereiken van de Natura2000-doelen niet mogelijk blijkt.

Onderzoek

Beweerd wordt dat de wolven in Nederland raszuiver zijn en onderdeel uitmaken van de centraal Europese populatie. De Hoge Veluwe heeft echter aanwijzingen dat in elk geval één wolf op het Park deels hybride (wolf/hond) is en in tegenstelling tot de bewering dat er geen uitwisseling plaatsvindt tussen de centraal Europese en Baltische populatie, er onderdelen van het DNA te linken zijn aan wolven uit Letland. Het Park doet daar nader onderzoek naar.

Gecontroleerd beheer van de wolf

Hoewel het Park geen bezwaren heeft tegen de komst van de wolf naar Nederland, moet het in onze ogen mogelijk zijn om ook voor deze soort een gecontroleerd beheer te voeren. Waar de komst van de wolf onnodig grote schade aanricht aan een soort die uiterst waardevolle open landschappen beheert, zoals de moeflon, dient het ook mogelijk te zijn om de wolf tijdelijk of langdurig te weren.

Concluderend

Het Nationale Park De Hoge Veluwe is niet tegen de wolf, maar vraagt zich sterk af of de komst van de wolf in een druk bevolkt land als Nederland wenselijk is. Moeflons in het Park zijn essentieel voor het open houden van heidevelden en zandverstuivingen. Met de komst van de wolf verdwijnen niet alleen onze moeflons, maar ook de andere grazers en met hen ook vele andere beschermde dier- en plantensoorten.

Tot slot zal het jarenlange consistente beheer van de bossen en grote fauna in het Park met de komst van de wolf, alsmede de schat aan een zorgvuldig opgebouwde wetenschappelijke databank, teniet worden gedaan. Wij willen, in het licht van bovenstaande stellingen, dat het Park vrij wordt en blijft van wolven die op illegale wijze door kwaadwilligen het Park zijn binnen geholpen. Ook willen wij het publiek voorzien van completere informatie dan nu het geval is: voorkomende informatie is veelal eenzijdig ten gunste van de wolf en ten nadele van de biodiversiteit.

Hoenderloo, 25 maart 2022